

Izhaja vsak dan ob 3^h pop.
razen nedelj in praznikov.

Mesečna naročnina:
za Ljubljano . . . Din 10[—]
po pošti 12[—]
za inozemstvo 22[—]

Oglasi po tarifu.

LJUDSKI DNEVNIK

Glasi Narodne Ljudske Stranke.

Nefrankiranih pisem

ne sprejemamo. — Pismenim
vprašanjem je treba priložiti
znamko za odgovor.

Poštno čekovni račun št. 13235.

Uredništvo: Breg, 12. II. nadstr.
Telefon št. 119.

Uprava: Sodna ulica št. 5.
Telefon št. 423.

DOKLEJ ŠE?

V »Mojem odgovoru« je zapisana misel, da je marsikateri pristaš SLS njen somišljenik v dobri veri, da dela za vero in katoliško stvar. Res je, pogosto najdete verne moze, ki čutijo, da je nekaj gnilega v SLS, vendar pa — tako mislijo — ima v programu avtonomijo in je verska stranka. Če pa ni vse v redu: »bo že bolje«.

Kako bo bolje, to hočemo danes razodeti vsem onim, ki se verujejo v to večjo našega naroda. Izgovor »da so duhovniki za SLS« kaže trpko ironijo usode, ki nas brskira v najtežjem času. Duhovnike, ki vede in hote kruto žalijo in teptajo verska čustva in osnovna načela, prepriščamo drugi sodbi; verujemo, da bo pravična.

Te vrste smo namenili predvsem dobrovernim somišljenikom v SLS, da spoznajo vsaj v zadnjih trenutkih, ko za dolgo dobo odločajo svojo usodo, da nas ne čaka od režima SLS, ne avtonomija in ne versko-nravni prepoved naroda.

Kratek pogled nazaj. Pred prevratom in po prevratu so izzivali v našem narodu napuh brez primere. Zdej homo narod, ki bo komandiral! Kar je bilo najti v našem ljudstvu revolucionarnih isker, so jih razpihali! Na sever in na jug so ga naučiti gledati s preziranjem in posmehom. In posledice? Rapallo, Koroška, davki, zamenjava 1:4, centralizacija uprave. Da pa bi kdo ne slišal ljudskega obupa, so mu potisnili robec v usta, češ, ne vpij zdaj — to škoduje našemu ugledu v svetu — Lah nas bodo zasedli — Srbi bodo poslali svojo vojsko nad nas!

Z bičem se neha vselej.

V tej dobi (1920.) je gospod iz najozžjega kroga SLS svečano izjavil pred zbrano družbo: »Jaz nisem več Slovenec in Slovenecv sploh ne poznam. Jaz sem samo Jugoslovane«. In gg. SLS so to vzeli z odobravanjem na znanje. Nič čudnega Saj je to pristna SLS-ideologija, ki se je ne bodo nikoli otresli, ker je to od 1. 1918. njihov maksimalni program. Čemu farbarija z avtonomijo? Ta cvetka ni nikoli rasla na njihovem vrtu, jo niso nikoli negovali in jo nikoli ne bodo!

To je torej inventar, ki ga je našla ob svoji zopetni otvoritvi Narodna ljudska stranka in ga prevzema sedaj kot zapuščino moralno in narodno umirajoče SLS. Žalostne številke, a ne najhujše, ki nas še čakajo. Treba je, da pogledamo tudi v bodočnost.

In tu se nam žele pokaze pasivum brez primere! Spominjamo na ščuvanje proti pristašem dr. Šustersiča takoj po prevratu. Nahujskane množice so grozile celo življenju onih, ki so po svoji vesti ostali zvesti in delali pozitivno do zadnjega. Ta narodni greh ne bo pozabljen!

Danes pa dobivamo poročila o prav istem postopanju, le še vse hujše. Terorizem, ki ga izvaja SLS proti našim pristašem, je strahovit. Od mnogih krajev nam prihajajo vesti o najhujših groznjah s pretepom, požigom in pobojem onih, ki so pristaši dr. Šustersiča. Begarja z revolucijo, ki bo nastala 18. marca, pri kateri bodo izplačali naše somišljenike. Tudi izjava župana

g. Jereba v našem »Dnevniku« poroča o podlem postopanju SLSarjev.

To ni več volilna borba, to je naroden zločin. Ugotavljamo, da se to vrši z vednostjo odgovornih faktorjev SLS, ki se zdaj poslužujejo poprevratnih metod v najostrejši obliki. Ali more taka stranka, ki poziva ljudstvo k zločinom in ščuva z revolucijo, ustvariti mir in red?

Važna posvetovanja v zunanjem ministertvu.

Belgrad, 8. marca. (Izv.) Včeraj dopoldne sta se vršili v zunanjem ministertvu dve konferenci. Na konferenci so bili ministrski predsednik Pašić, ministra dr. Ninčić in Vujičić, predsednik jugoslovanske komisije v Nišu Žika Lazić ter načelnik oddelka za javno varnost v notranjem ministertvu Vaša Lazarević. Lazić je poročal o pogajanjih v mešani komisiji v Nišu, kjer je došlo do nesoglasja med jugoslovansko in bolgarsko delegacijo glede vprašanja zavarovanja meje. Jugoslovanska delegacija je zahtevala, naj zavzame Bolgarska odločno stališče proti komitašem, ki neprestano vpadajo na jugoslovansko ozemlje in ki se pripravljajo na nove vpadе v ugodnem času. Vodji teh komitašev Protogerov in Aleksandrov prehajata svobodno preko naše meje ter hodita v Čustendil, kjer imata shode in agitirata proti Jugoslaviji. Zato je treba določiti skupne ukrepe, da se prepreči gibanje in agitacija bolgarskih komitašev, za kar pa zahtevajo Bolgari, naj se jim dovoli zvišanje kontingenta vojske, ki sme po mirovni pogodbi šteti samo 10.000 mož. Na konferenci se je določilo stališče, ki ga naj naša delegacija zavzema v

Narod, strpinčen, obubožan in ponižan od njih, zopet hujskajo. In zakaj? Da se bodo še nadalje igrali z njim kot mačka z ujetjo mišjo.

Kakor bomo odločili, tako nam bo šlo. Sami smo zidarji svoje bodočnosti. Bliža se zadnja ura. Volilne kroglice naj bodo plodovito seme za njivo slovenske bodočnosti. Ali pa bodo pest prsti na slovensko krsto.

Nišu napram bolgarski. Odredbe, ki jih je predlagala jugoslovanska vlada bolgarski, se čuvajo v največji tajnosti, da bi ne zvedeli zanje komitaši. — Na drugi konferenci, ki so se je udeležili zunanji minister dr. Ninčić, jugoslovanski poslanik v Budimpešti dr. Milojević, odpravnik v Tirani dr. Glić in poslaniški svetnik v Bukarešti Anastasijević, se je razpravljalo o zunanjem položaju. Dr. Ilić je poročal o namerah in željah tiranske vlade za rešitev vprašanj gospodarsko-financijskega značaja, kakor tudi javne varnosti, ki se tičejo obeh držav. O vseh vprašanjih so bili sprejeti potrebni sklepi. Kakor se sodi, se bo v kratkem vršila konferenca zastopnikov naše in albanske vlade. — Poslanik Milojević je poročal o repatriiranju naših rojakov iz Mažarske, ki so optirali za Jugoslavijo in ki jih je okoli 10.000. V Jugoslavijo jih bodo prepeljali preko Subotice v dveh oddelkih ter jih bodo naselili na Ovčjem polju v južni Srbiji. Dr. Ninčić je poročal o odredbah ministertva za socialno politiko v svrhu naselitve teh kolonistov. Dr. Ninčić je delegatom dal navodila za nadaljno delo v navedenih zadevah.

Boji z bolgarskimi četaši.

Belgrad, 8. marca. (Izv.) V včerajšnji »Politiki« zvrča dr. Reiss, organizator naše policije, ki je bil preteklo leto dalje časa v južnih krajih, vso krivdo za nesigurnost v teh krajih na bolgarsko vlado. Navaja, da je na listi obtožencev, ki bi jih imela bolgarska vlada izročiti po mirovni pogodbi naši državi, da se postavijo pred sodišče, mnogo sedanjih voditeljev organiziranih komitaških tolpe. Bolgarska vlada ne samo, da jih ni izročila, celo dopušča in omogoča, da se sestajajo na bolgarskem ozemlju, odkoder vodijo svoje vpadе v Makedonijo. Ti vodje so v Bolgarski popolnoma varni in se gibljejo popolnoma svobodno celo v Sofiji sami. Bolgarsko vlado obtožuje, da oborožuje in opremlja komitaške tolpe. Dr. Reiss poziva našo delegacijo v Nišu, naj se ne pusti varati, kakor se je doslej godilo.

Belgrad, 8. marca. (Izv.) V vasi Leskovici je bila skrita močna ko-

mitaška četa. Takoj je bilo odposlano na lice mesta orožništvo s strojnimi puškami. V krvavem boju, v katerem so komitaši prisilili vaščane, da so se borili proti našemu vojaštvu, je padlo 10 komitašev in 30 voščanov. Ostalim komitašem je uspelo, da so pobegnili proti bolgarski meji. Za njimi je bil poslan oddelek pehote.

Belgrad, 8. marca. (Izv.) V Petriču je bil kongres »makedonstvujočih«, na katerem se je razpravljalo o preosnovi vodstva in zadovoljitvi zahtev Turkov in Makedoncev. V vodstvo je bil izvoljen po en zastopnik vsake organizacije. Govorilo se je o nadaljnem delu ter se je predlagalo, naj se na dan volitev izvrši poizkusna mobilizacija. Na kongresu se je naglašalo, da je ob vsej naši meji potrebna nujna akcija, da bi se povročil čim večji nered v jugoslovanskih krajih.

Češkoslovaški zakon o zaščiti države sprejet.

Komunisti proti zakonu.

Praga, 7. marca. (Izv.) Kakor poroča »Prager Tagblatt«, je v Brnu in Kladnem o priliki komunističnih shodov proti zakonu o zaščiti države prišlo do spopadov z orožništvom in policijo, pri čemer je bilo več oseb aretiranih.

Glasovanje o zakonu v parlamentu.

Praga, 7. marca. (Izv.) V popoldanski seji parlamenta je bil ob odsotnosti vse opozicije sprejet zakon o državnem sodišču z glasovi koalicijske stranke v zmislu vladne predloge.

POGAJANJA V NIŠU.

Prvega tega meseca sta se sestali v Nišu naša in bolgarska delegacija, da rešita spore, ki kalijo naše dobro sosedstvo. Sestanek te paritetne komisije, ki se na prvi pogled ne zdi posebno važen, je pa vendarle lahko začetek novega razvoja jugoslovanskih - bolgarskih odnošajev, vsled česar bomo k stvari izpregovorili nekaj besed.

Izven vsakega dvoma je, da so Bolgari Srbom, Hrvatom in Slovencem najbolj soroden narod. Geografski položaj ozemlja, na kateremu prebivajo, je tak, da naravnost sili k državno-politični skupnosti z našo državo. Po kateri poti bi prišli do ujedinenja vseh štirih jugoslovanskih narodov, to je danes še težko določiti. Pač pa se dajo že prav jasno določiti splošne smernice, v katerih se mora gibati naša, kakor tudi bolgarska politika, ako hočemo do zblizanja in ujedinenja.

Predvsem si nekoliko oglejmo vzroke, ki to ujedinenje ovirajo.

Dvorska politika nemške kraljeve rodbine v Bolgariji ni bila nikdar slovanska in vsled tega ni nikdar stremela po zblizanju med jugoslovanskimi narodi. Če je prišlo ob priliki prve balkanske vojne do skupnega nastopa vseh štirih balkanskih držav proti Turčiji, je bil ta skupni nastop povzročen po zgodovinski nujnosti skupne obrambe proti nadmočnemu sovražniku, ki je tlačil vse štiri države in kateremu bi nobena sama ne bila kos.

Da je ob priliki prve balkanske vojske privedla vse štiri države do skupnega nastopa le skupnost interesov, to kaže že dovolj jasno nagli razpad te zveze. Komaj je bil premagan sovražnik, že so se sami med seboj spoprijeli radi delitve izpod turškega jarma osvobojenega ozemlja. In tukaj se prične žalostna zgodovina bratskega boja med Srbi in Bolgari.

V svetovni vojni so se pod vplivom svoje dinastije Bolgari postavili na stran osrednjih velesil in z njimi vred so vojno tudi izgubili. Bolgarska dinastija je plačala svojo politiko s krono. Za bolgarsko ljudstvo pa so se pričeli težki dnevi. Kakor drugod, tako tudi v Bolgariji niso zadela bremenjena vojne odškodnine glavnih povzročiteljev vojne, pač pa ljudstvo, ki je bilo poginano v boju, no da bi vedelo zakaj.

Boj sam na sebi je krut in prelivanje krvi ne rodi mehkih čustev pa tudi ne plemenitosti srca. Če se ozremo na razmere, ki so vladale tekom stoletij na Balkanu in če upoštevamo obstoj celih generacij hajdukov in roparjev, katerim je bil boj edini življenski cilj, potem se ne bomo čudili, da je bil ravno na Balkanu boj najbolj strašen in zagrizen in da so se ravno na Balkanu med vojno dogajala najstrašnejša grozodejstva. Ravno tako pa se ne smemo čuditi, da se je v srce iz preganstva vračajočih se Srbov globoko zarilo sovraštvo do tistih, ki so jim v njihovi odsotnosti požgali domove in pobili njihove drage.

Toda življenje gre preko čustev svoja začrtana pota in čas briše iz človeških src ljubezen in sovraštvo. Tako danes tudi že srbsko ljudstvo ne gleda več s takim sovraštvom na Bolgare, kot je gledalo še pred tremi

leti in naloga naših državnikov je, da grade mostove med obema sprtima narodoma.

Naš delegat, minister Ljuba Nešič, je otvoril konferenco v Nišu z upanjem, da bodo razprave rodile gotovo dobre uspehe, če bo na obeh straneh dovolj dobre volje. Isto je povedal tudi načelnik bolgarske delegacije Nejkov. In zato ravno gre. Dobro voljo na obeh straneh in pošteno sosedstvo med nami in Bolga-

ri je treba zagotoviti. Dobro sosedstvo pa bo vodilo k zblizanju in pozabljenju starega sovraštva in končno k državnopolitičnemu ujedinjenju, do katerega imamo interes pravtako mi kot pa Bolgari.

V niški konferenci pa vidimo važen korak k temu končnemu cilju, zato v imenu naroda in države upamo, da je niška konferenca začetek najožjega zblizanja z našim bratskim sosedom.

Angorsko vprašanje miru.

**Protest angorske vlade pri zavez-
nikih.**

Carigrad, 7. marca. (Izv.) Angorska vlada je pri aliranih nadkomisarjih protestirala proti kršitvi določil lausanskega dogovora glede repatriacije ujetnikov po Grkih.

Pogoji za sklep miru.

Angora, 7. marca. (Izv.) Narodna skupščina odklanja vsako odgovornost za slučaj, da bi sile vztrajale na sprejetju pogojev po tenorju in črki. Precejšnja večina je pooblastila turško vlado, da nadaljuje svoja prizadevanja, da doseže mir pod temi pogoji: Mosulsko vprašanje, ki je življenske važnosti, mora biti do gotovega časa urejeno. Finančna, gospodarska in upravna vprašanja morajo biti rešena v soglasju s popolno neodvisnostjo turškega naroda.

Angora, 7. marca. (Izv.) Narodna skupščina je končala včeraj poz-

no zvečer razpravo o načrtu mirovne pogodbe ter izrekla vladi zaupnico z večino glasov. Vlada je bila pooblašena, da nadaljuje pogajanja na nastopni podlagi: 1. Odprava kapitulacij na finančnem in sodnem polju. 2. Odgoditev ureditve gospodarskih in finančnih vprašanj, kakor tudi mosulskega vprašanja. 3. Izročitev Karagača. 4. Vsa določila mirovne pogodbe, pri katerih so sodelovali turški delegati se sprejmejo. 5. Od Grške se mora brezpogojno zahtevati obnova razdejanih pokrajin.

Francija za obnovo pogajanj v Lausani.

Pariz, 7. marca. (Izv.) Agence Havas poroča: Ako bo angorska vlada predložila sprejemljive predloge, bo francoska vlada pripravljena, da jih pazljivo prouči in v danem slučaju obnovi z zavezniški pogajanja v Lausani.

Govor nemškega kanclerja in vprašanje reparacij.

Nemški listi o kancelarjevem govoru.

Berlin, 7. marca. (Izv.) K večerajšnjemu govoru državnega kancelarja piše „Deutsche Tageszeitung“: Nemčija stoji v boju za svoje pravo proti nasilju in od tega boja ne bo odnehala, dokler se sila ne ukloni pravici. — „Berliner Tageblatt“ pravi: Nismo hoteli in hočemo sporazum narodov. S tem je povedano vse. Upajmo, da bo svet razumel te besede, za katerimi stoji največji del nemškega naroda. — Socialno-demokratski „Vorwärts“ pravi: Socialna demokracija je pripravljena, da boj nemškega naroda vodi v prvi vrsti. Ona še ni nikoli propovedovala kapitulacije pred brutalno silo. Ona se bo vedno potezala za miren sporazum narodov na podlagi enakopravnosti.

Francoske kritike kancelarjevega govora.

Pariz, 7. marca. (Izv.) Listi ugotavljajo soglasno, da govor državnega kancelarja Cuna, ki je bil po njihovem govorjen v svrhu ureditve notranjopolitičnega položaja, nikakor ni izpremenil položaja. Pozivajo ministrskega predsednika Poincaraja, da začeto akcijo metodično in potrpežljivo nadaljuje.

Pariz, 7. marca. (Izv.) „Figaro“ izjavlja, da gre kancelarjev govor v splošnem za politiko, ki napram bojeviti Franciji ne provocira, in ki je tem spretnjši, čim bolj je brez vsebine. „Gaulois“ priznava zmerni ton govora, vidi pa kritično točko v izvajanjih kancelarjevih v tem, da želi ureditev reparacijskega vprašanja v lojalnem svobodno sklenjenem dogovoru. — „Victoire“ pravi, da je francoska vlada kancelarju že naprej odgovorila s tem, da je zadržala letnik 1921. Nemški narod mora vedeti kaj pomeni ta kretinja?

Francozi o reparacijskih predlogih Nemčije.

Pariz, 7. marca. (Izv.) Državni kancelar dr. Cuno je v svojem državnozbornem govoru trdil, da se je Nemčija ob priliki pariške konference alirancem ponudila, da predloži pisnene predloge, aliranci pa da so sprejetje teh resnih predlogov odklonili. Glasom zapisnika otvoritvene seje pariške konference je dal nemški poslanik ministrskemu predsedniku Poincaréju samo sporočiti, da je nemška vlada izdelala načrt za ureditev reparacijskega vprašanja, ki bi ga zastopnik nemške vlade alirancem rad ustmeno predložil.

Poincaré in Bonar Law sta soglašala v tem, da se, ker nemška vlada ni stavila nobenega določnega predloga, odgovor na to nemško sporočilo odgodi. Nemška vlada ni dalje ničesar ukrenila, da bi dala konferenci na znanje svoje predloge, o katerih aliranci niso dobili nikdar ne pismenega ne ustmenega obvestila.

Bonar Law in francoska poruhrska akcija.

London, 7. marca. (Izv.) Na koncu svojih izvajanj v spodnji zbornici je Bonar Law izjavil, da bi se ne dosti ne malo ne protivil francoskemu postopanju, ako bi se bilo vršilo v zavarovanje zahtev, o katerih bi bil prepričan, da jih Nemčija more izpolniti. Nemčija pa jih ne more izpolniti in zato je bil mnenja, da se je v imenu angleške vlade moral ločiti od francoske. Jako težko je najti izhod iz francoskega poruhrskega podjetja.

Ojačenje francoske carinske meje.

Karlsruhe, 7. marca. (Izv.) Davi so šli preko maksavskega renskega mostu francoski tovorni avtomobili z vojaki in materijalijami, najbrže da ojačijo francosko carinsko mejo, v Karlsruhe-Kehl. Kolodvor v Kehl je tudi zaseden. Uradnike so iz uradnih prostorov pregnali, prazne in naložene vagone pa poslali v Alzacijo.

Pregrupiranje zasedbenih čet.

Pariz, 7. marca. (Izv.) »Journal« poroča, da se bo koncem tega tedna izvršilo pregrupiranje čet v zasedenem ozemlju.

**IZMENJAVA DENARJA V IZPRAZ-
NJENEM OZEMLJU DALMACIJE.**

Belgrad, 8. marca. (Izv.) Komisija finančnega ministrstva za izmenjavo denarja v tretjem pasu je dovršila predpriprave in se bo sedaj pričela zamenjava. Izvršila se bo zamenjava po prejšnjih določbah, ki so bile v veljavi za 1. in 2. pas. Do 100.000 K se bodo zamenjale 4 K za 1 dinar, nad 100.000 K pa v relaciji 6 : 1. Po računu finančnega ministrstva bo znašala vsota zamenjanega denarja 50—60 milijonov kron. Ako se bo med zamenjavo ugotovilo, da je denarja več, more ministrski svet skleniti, da se zamenjava izvrši v večji relaciji.

MINISTRSKA POSVETOVANJA.

Belgrad, 8. marca. (Izv.) Včeraj dopoldne so imeli pri ministrskem predsedniku Pašiču posvetovanje o volivnem gibanju Marko Trifkovič, Velja Vukičević, dr. Ninčič in ostali radikalni ministri, ki se nahajajo v Belgradu. Nato je Pašič sprejel nekaj deputacij iz raznih krajev države radi strankarskih zadev.

Skrinjica Narodne ljudske stranke na Kranjskem je tretja — 3.

„Ne bo me tukaj. Silvester me bo iskal, pa me ne bo našel.“

Dr. Glosin je uganil njeno misel, ne da bi jo bila izgovorila.

„Potrudil se bom medtem, da poižvem, kaj da se je zgodilo z Logg Sarjem. Tudi bom medtem uredil tukaj vse vaše stvari. Pisma in vse, kar bi prišlo semkaj za vas, pošljem za vami v Reynoldfarmo. Tamkaj bo sveži gorski zrak brzo zopet pordečil vašo blede lica.“

Za očetovskega prijatelja je govoril dr. Glosin nekoliko prevneto in preživahno. Toda Jane na to ni pazila. Zadnje zdravnikove besede so premagale poslednje njene pomisleke. Njena bivališče bo znano tukaj v Trentonu. Vsa poročila se pošiljajo za njo v novi kraj. Prav dobra najbrže in prav kmalu. Sprejela je dr. Glosinovo povabilo.

Dr. Glosin je premislil zadevo zadnje ure. Da vzame Jane vsled cele vrste razlogov s seboj, to je bilo že v naprej pribito. Da bo moral v to svrhu uporabiti svoj hipnotični vpliv na Jane, to je bilo tudi jasno. Ali naj gre tako daleč, da bi ji hipnotičnim potom sploh vzel vsak spomin na mrtvo mater. S tem bi pa

**DIREKTNA TELEFONSKA ZVEZA
MED BELGRADOM IN BUKAREŠTO.**

Belgrad, 8. marca. (Izv.) Kakor se doznava, je dosežen sporazum med našo in romunsko vlado o napravi direktne telefonske zveze med Belgradom in Bukarešto.

**VPRAŠANJE INTERNIRANCEV V
MAŽARSKEM PARLAMENTU.**

Budimpešta, 7. marca. (Izv.) V narodni skupščini je bilo danes vloženih več interpelacij povodm zadnjega obiska nekaterih poslancev v taborišču za internirance v Zalaegerszegu. Dva poslanca vladnih strank sta izjavila med burnimi medklici levice, da so razmere v taborišču v splošnem zadovoljive. Kar se tiče prehrane in enakega postopanja z osebami, ki so internirane radi političnih in kriminalnih vzrokov, se imajo izvršiti gotove reforme. Notranji minister Rakovszky je izjavil, da naj bi se poslanci osebno prepričali, kako neresnične so vesti o slabih razmerah v taboriščih za internirance. Minister je baje že odredil revizijo vprašanja internirancev. Radi odprave tujih državljanov v domovino je vlada podvzela potrebne korake, ki pa niso imeli uspeha vsled odpora prizadetih vlad.

NAPAD NA NARODNO-SOCIALISTIČNEGA POSLANCA.

Praga, 7. marca. (Izv.) Narodno-socialističnega poslanca Taubeja je včeraj ponoči na poti iz zbornice napadel neki splavar ter ga pretepel do krvi. Napadalec so aretirali.

NAMERAVAN PREVRAT NA BAVARSKEM.

Monakovo, 7. marca. (Izv.) Uradno se je začetkom februarja izvedelo, da je več oseb, ki stoje izven politike, sklenilo v najbližjem času izvesti nasilno izpremembo bavarske ustave. Do sedaj so aretirali 15 oseb, 7 pa so jih izročili sodnikom. Glavna udeleženca sta profesor Fuchs in kapelnik Hugo Machaus, oba iz Monakovega.

VOLIVNA REFORMA V FRANCIJI.

Pariz, 7. marca. (Izv.) Zbornica se je danes bavila z volivno reformo. Edini predmet razprave je tvorilo vprašanje, ali naj se zmanjša število poslancev, določeno v volivnem zakonu iz julija 1919. Zbornica je sklenila tozadevni predlog ter se bo v nadaljni razpravi bavila z vladnim predlogom, ki pridruzuje tudi na prihodnje parlamentarne volitve dosedanje število poslancev (626). Razprava o tem predlogu je bila odgojena.

Hans Dominik:

20

OBLAST TREH.

Roman iz leta 1955.

(Dalje.)

Pred pokopališčem je stopila v njegov avtomobil in se pustila spremiti v stanovanje v Johnson Streetu. In tukaj v prostorih, ki so jo spominjali na sto in sto z materjo skupno preživelih trenutkov, se je je znova polastila neizmerna bol. Brez moči se je spustila na stol in si pokrila z rokami obličje.

Dr. Glosin jo je pustil nekaj minut v miru. Potem ji je lahno položil roko na glavo.

„Ljuba gospodična Jane, skušajte se pomiriti. Vem, da ne pomaga mnogo v tej uri tolažiti vas. Toda zaupajte name. Sledite mojim nasvetom. Sprejmite mojo pomoč in vse bo dobro.“

Jane je spustila roke na mizo in dvignila oči. Novo čustvo se je vse-lilo v njeno dušo. Njene solze so se posušile. Svet se ji ni zdel več tako prazen in brezupen.

„Vi ste edini dober znanec, gospod doktor, katerega smo imeli in ki ga še imam.“

„Recite raje: edini prijatelj! Pustite, da vam svetujem. Vi morate proč iz svoje stare okolice, proč iz stanovanja, kjer vas vsak kos pohištva spominja na vašo veliko izgubo.“

Jane je zadušila solze, ki so ji grozile zopet zaliti lepe oči in je preklimala.

„Boste imeli pač prav, gospod doktor! Toda, kam naj grem?“

„To bom oskrbel jaz. Poglavitno je, da pridete za nekaj tednov v druge razmere. Jaz posedujem v Koloradu ob vznožju gorovja lepo farmo. Tamkaj imate drug zrak, druge obzore in hitreje boste dosegli svoje duševno ravnovesje. Tamkaj ostanete moj gost, dokler vam bo všeč. Moja služinčad vam bo na razpolago in jaz sam bom sem pa tam... kolikor mogoče pogosto... upajmo, da zelo pogosto, našel čas, da vas pridem pogledat in se prepričat o vašem zdravju.“

Dr. Glosin je govoril počasi, prepričevalno. Jane ga je mirno poslušala. Začetkoma z lahnim odporom. Spomnila se je nečesa.

Jane izgubila občutek osamljenosti in tako bi odpadel vzrok, iti z njim. Potem bi moral iti še korak dalje in jo s hipnozo popolnoma prikleniti nase.

Neugodno mu je postalo pri misli, da bi vzel Jane s seboj kot mrtve avtomat. Vsled nekega čudnega razpoloženja je hotel, da mu sledi Jane prostovoljno, iz naravne potrebe po varstvu. Na drugi strani pa zopet ni hotel imeti okoli sebe vedno plakajočo in tarnajočo osebo. Vsled tega je izbral srednjo pot. S svojim sugestivnim vplivom je ojačil njeno potrebo po varstvu in omilil njeno še tako svežo in močno bolelost radi materine smrti.

Avtomobil ju je pripeljal na letalsko postajo, velik ograjen prostor, na katerem so pristajala letala različnih državnih zračnih prog. Jane je poznala ta kraj. Ko je še živela mati, se je odtod večkrat peljala v Philadelphijo ali Milwaukee. Takrat je opazovala, da pristajajo tukaj tudi letala bogatih zasebnikov. In dr. Glosin jo je sedaj peljal k majhni, toda čedni zasebni zračni poti.

(Dalje prihodnjik.)

ODPUST LETNIKA 1921. V FRANCJI.

Pariz, 7. marca. (Izv.) Vojno ministrstvo bo odpustilo letnik 1921. v treh etapah: 25. aprila tisto moštvo, ki je služilo ob zunanji operacijski meji ali ki je iz nekdanjega vojnega pasu; 15. maja tiste, ki imajo skrbeti za družine s številnimi otroki ali katerih sinovi ali bratje so bili vojni vjetniki; ostanek 31. maja.

IZPREMEMBE V ANGLEŠKI VLADI.

London, 7. marca. (Izv.) Neville Chamberlain je imenovan namesto odstopivšega ministra narodnega zdravja. Johnson Hicks bo Chamberlainov naslednik kot poštni minister.

KUGA NA MALAGI.

Madrid, 7. marca. (Izv.) Listi poročajo, da so na Malagi ugotovili okoli 20 slučajev uljesne kuge.

Dr. Ivan Šusteršič:

USPEHI SLS V DRŽAVI SHS.

Abyssus abyssum invocat.

Novopečena SLS je imela prominentno pozicijo v državi, tedaj tudi prominentne dolžnosti in prominentno odgovornost. Ne samo, da se je popolnoma absentirala od svetovnega torišča, kjer se je kockalo za življenje našega naroda, tudi v Belgradu, v ministrskem svetu, ne vidimo nikakršnega uplivanja od njene strani, v zmislu pametne in kolikor mogoče udobne rešitve našega mejnega spora. **Popolna pasivnost**, t. j. popolna nemarnost, je signatura te »politike« v življenjskih vprašanjih našega naroda.

Na tej sodbi prav nič ne spremenja dejstvo, da je poslala SLS ob onem času knezoškofa dr. Jegliča in vladnega predsednika dr. Brejca intervenirat v Pariz in da je slednji raztegnil svoje potovanje celo do Londona. Ni treba ocenjevati diplomatskih zmožnosti teh gospodov na drskem terenu svetovne politike. Magari da bi bil eden kak Richelieu, a drugi Bismarck. Toda vsak količkaj resen politik ve, da taki trenutni poseti eksotičnih osebnosti (za Pariz je vse eksotično, kar leži vzhodno od Italije) v danih okoliščinah prav nič ne pomenjajo. Za resna pogajanja veljajo le tisti kaj, ki so za ta pogajanja od pristojne vlade pooblaščen in kot taki stalno navzoči. Za naša mirovna pogajanja so tedaj štel le od belgrajske vlade poverjeni člani — polnomočniki mirovne delegacije. S temi so se svetski diplomati resno pogajali, druge so v najboljšem slučaju uljudno poslušali, kakor je tudi Wilson ohranil svojo uljudnost, ko ga je dr. Brejce ogovoril kakor nekdanj v rimskem cirkusu gladiatorji Nerona: Morituri te salutant!

Stalna, uradna prisotnost vodstva SLS v mirovni delegaciji je bila neobhodna dolžnost, ne pa začasno prevažanje še tako imenitnih in uglednih osebnosti v zapadna središča.

V Parizu, na mirovni konferenci, je bilo delati, trajno in vztrajno, skozi dolgo vrsto mesecev, noč in dan, spretno, četudi naporno a dosledno, po pametnem načrtu, ustvarjajoč in izkoriščajoč osebne zveze, računajoč z danim položajem, omejujoč se na **dosegljivo in brez strahu pred odgovornostjo za neobhodne žrtve**, če so pravočasne žrtve omogočile rešiti, kar se je sploh rešiti dalo. Da, to je bila dolžnost vladajoče SLS, takrat še predstavnice večine slovenskega ljudstva. Vsa teža njene krivde je evidentna, če se upoštevajo jasne činjenice.

Prva in poglobljena teh činjenic je, da bi bila naša zapadna meja veliko ugodnejša, če bi se bila določila na mirovni konferenci v Parizu. Kdor je o tem še kaj dvomil, je to izvedel iz nedavnih izjav g. Pašiča, pa tudi iz tozadevne polemike narodnega poslanca Radovića.

G. Nikola Pašič je bil v Parizu kot načelnik mirovne delegacije

SHS po svoji lastni izjavi za to, da se sprejme Wilsonova mejna črta, ki nam je dala Postojno in Idrijo in še del Istre. To dela čast g. Pašiču, ki je presojal položaj trezno in pametno. Da bi bil polnomočen delegat SLS pri tej priliki v imenu večine slovenskega ljudstva izjavil, da se pridružuje Pašiču in da naj se v tem zmislu zaključi — nobene dvoma ni, da bi bila danes Postojna in Idrija naša. In tudi če g. Pašič ne bi bil sam dal inicijative za sprejetje Wilsonove črte, kdo more dvomiti, da bi bil z veseljem pozdravil tozadevno inicijativo neposredno prizadetega faktorja: slovenske ljudske stranke, kot zastopnice večine slovenskega ljudstva? Ta inicijativa je bila neobhodna, neizbegljiva dolžnost SLS. Če bi bila ona inicijativno zahtevala, da se sprejme tel quel ultimatum Clemenceau — Loyd-George od januarja 1920, z nekoliko okrnjeno Wilsonovo črto, nihče v delegaciji SHS in belgrajski vladi bi se ne bil mogel uspešno upirati zahtevi večine neposredno prizadetega slovenskega ljudstva. Srbski državniki bi bili srečni, da bi bilo te zadeve konec. Srbi in Črnogorci bi bili veseli pridobitve Skadra, ki je zdaj tudi izgubljen. — A seveda, to priznam: za tako inicijativo je bilo treba mnogo moškega poguma in tiste globoke mravne resnobe, ki mora diti državnika. Kje pa je bil ta klerikalni državnik? Popularnost je lepa reč in vsakemu, ki jo ima, silno ugaja. To pa razločuje demagoga in politikastra od resnega, vestnega politika in državnika, da slednji tvega tudi svojo popularnost, če spozna, da je potrebno v korist domovine — prvi pa žrtvuje brez pomisleka svojo domovino v korist svoji resnični ali namišljeni popularnosti.

Druga važna činjenica na mirovni konferenci je bil za nas — Wilson. Nikdar bi ne smeli mi odlašati tako dolgo zaključka našega mejnega spora — da je Wilson odpotoval definitivno domu; še manj pa tako dolgo, da je zgubil še doma tla izpod nog in postal političen mrtvec.

Karkoli bi se bilo v tej stvari zaključilo, dokler je bil Wilson v Parizu in v polni posesti ameriške svetovne oblasti, bilo bi nerazumno **ugodnejše** kot to, kar nam je prinesel križevi pot v Rapallo. Dolžnost SLS je bila, to kategorično zahtevati in izposlovati, po svojem delegatu — polnomočniku, — ki ga pa po njeni težki krivdi ni bilo.

Tretja činjenica: Nitti! — Takratni italijanski ministrski predsednik Nitti je realen politik prve vrste. Spoznal je življenjski interes svojega naroda, priti do trajnih dobrih in prijateljskih odnošajev z našo kraljevino. Zato je šel v svojih koncesijah napram Jugoslaviji dalje kot vsak drug italijanski državnik. To priliki je bilo absolutno izrabiti. Bila je to zadnja priložnost za razmeroma udobno rešitev predmetnega spora in se je nudila še notri do majnika 1920. A tudi ta prilika je bila zamujena. Kaj je delala vodilna slovenska stranka? Ali je bila slepa in gluha?

Četrta činjenica: Wilsonova reška država. Zakaj se ta varijanta ni upoštevala, ki je bila z narodnega stališča stokrat ugodnejša kot Rapallo? Wilson je hotel rešiti spor kompromisnim potom na ta način, da bi se med kraljevino SHS in Italijo ustanovila neodvisna republika, obsegajoča poleg Reke vse ozemlje zapadno od londonske črte pa do Wilsonove črte: tedaj Logatec, Idrijo in Postojno do Senožeč in vzhodno Istro. Ta »reška« država bi bila tedaj tako pretežno slovenska in osobito slovenska, da bi po svojem bistvu tvorila močno predstražo Jugoslovanstva.

Kaj je storila SLS v tem pogledu? Tudi tu je popolnoma zanemarila svojo dolžnost kot vodilna slovenska stranka. Zakaj je raje mirno, da ne rečem glupo gledala, da se je največji del tega slovenskega teritorija odstopil Italiji, namesto da bi tvoril svobodno narodno državo ob naši meji?

Skratka: več lepih prilik je bilo, da se reši slovenska zemlja. A vse prilike so se točno zamudile, ne da bi bila vodilna slovenska stranka ganila mezinec — toliko časa, da je Jugoslavija osamljena stala nasproti velesili Italiji, in so morali

naši delegati »po copatah« v Rapallo, da podpišejo žalostno kapitulacijo po diktatu premočnega nasprotnika.

Nikdar ne bi bilo moglo priti do te katastrofe, če bi se glavni prizadeti faktor ne odlikoval po svoji pregrešni odsotnosti.

Politične vesti.

+ **Štiri krone za en dinar.** Dokazali smo, da so klerikalci glavni krivci, da dobimo za 4 K le en dinar. Kazumljivo je, da so klerikalci radi tega zelo razburjeni in stvar kratkomaio taje, češ, da so glavni krivci demokrati. Niso pa ovrgli niti pičice od naših dokazov. Naj ugotovimo še enkrat. Bilo je pri obrazovanju zadnje Protičeve vlade, ko so zastopniki Jugoslovskega kluba pritrdili, naj velja še nadalje razmerje 4 K za en dinar tako dolgo, da Narodni zastop ne odloči drugače in vedeli so dobro, da to velja za večnost. Zakrknili so se po stari navadi le za prazno obliko, da vržejo ljudstvu še nekaj peska v oči. Na podlagi te usluge so pa sedli takoj na to kar trije ministri SLS v vladne stoličke, dr. Brejca pa na predsedniški stol v Ljubljani. To dejanje SLS, izvršeno za ministrske portfelje, je bilo odločilno. Naša krona je bila od tistega trenutka izgubljena. Trije SLS ministri niso za rešitev kro- ne storili seveda prav nič in cela SLS odnosno Jugoslovska klub tudi ne. Vsi ti faktorji so bili zadovoljni, da so imeli tri ministre in dr. Brejca kot predsednika slovenske vlade v Ljubljani. Na ljudstvo so pa popolnoma pozabili.

+ **„Slovenec“** je na naše večrajšnje ugotovitve potegnil rep med noge in se danes izvija na vse mogoče načine, da bi prikri- l veliko zadrego, v katero smo ga spravili. Pozvali smo ga, naj pride na dan s pismi, ki jih je dr. Šusteršič pisal prijateljem v domovino. Zdej pa naenkrat nekaj jeca in sam ne ve, kako bi se bolj potuhnjeno izvil iz zadrege. Na poziv, da naj nam navede dotičnika, ki mu je dr. Šusteršič vnu- jal denar, se tudi izvija in ne more z imenom na dan, ker se je „Slovenec“ seveda vse debelo zlagal. O lažeh, ki jih je nagromadil z ozirom na črnomeljski shod, pa sploh ne črhne besede, ker so mu bile vse tri laži dokazane, tako, da niti zavijati ne upa več. Edino v zadevi, v kateri mu je bilo znanih več slučajev, je vedel navesti samo enega, češ, da je Šusteršičev agitator ponujal posestniku Leskovcu v Go- deščah pri Skofji Loki 15.000 K, ako podpiše Šusteršičevo kandidatno listo. Ko pa se značajni mož ni dal podkupiti, se mu je stavila ponudba 20.000 K, ki pa jih je tudi odklonil.“ Ce je sploh res, da je kak agitator kaj ponujal, bomo takoj poizvedeli. V slučaju, da bi vsaj to odgovarjalo resnici, pa naj vsak sodi po sledečih faktih: Noben naš agitator ni bil upravičen in tudi ni imel sredstev, da bi ponujal komu kak denar kot podkupnino. Drugič se „Slovenec“ sam svojim

čitateljem smeje, če mu kdo verjame, da je podpis vreden tisočake. Podpisov je bilo treba 120 in jih je en sam župnik nabral 112. To bo menda gospodom zadostovalo. Agitator pa, ki ga namiguje, je prišel v uredništvo in prosil, če mu damo 20 dinarjev, ker nima nobene vina- rja. Kako naj agitator pod takimi okolnostmi ponuja po 15 do 20.000 K, nam bo vedel mogoče jutri povedati „Slovenec“, ki je vedno iznajdljiv. „Slovenca“ še enkrat pozivamo, da pride v vseh slučajih z imeni na dan. Ce tega ne stori, potem je dokazal, da v nobenem slučaju niti mistificiran ni bil, ampak, da si je vse prosto izmislil, lagal in obrekoval. Lastnik „Slovenca“ je katoliško tiskovno društvo. Pokrovitelj Katoliškega tiskovnega društva je g. knezoškof ljublanski.

+ **Današnje »Jutro«** piše: »V polemiki proti »Ljudskemu Dnevniku« se delajo klerikalci, kakor da bi oni bili hoteli napraviti kakšen poseben slovenski vojaški zakon, sedaj veljavni bivši srbski zakon pa da so zakrivali demokrati. Pri tem se opirajo na formalnost, da je uredba o proširjenju srbskega zakona bila razglašena od Davidovičevega kabineta ter je torej ni podpisal dr. Korošec, temveč dr. Kramer. Dejstvo pa je, da se je organizacija naše vojske že vse leto 1919. vršila po srbskem zakonu in da je Protičeva vlada, v kateri sta se nahajala tudi gg. Korošec in Gostinčar, sklenila proširjenje zakona in se je formalna razglasitev tega sklepa le slučajno zavlekla do 19. avgusta 1919., tako da je na uredbi res le podpis članov Davidovičevega kabineta (med njimi dr. Kramerja), ki so bili imenovani tri dni popreje (16. avgusta) ter so izvršili, kar so gg. Korošec in Gostinčar sklenili in kar je via facti že obstajalo.«

+ **Gospode pri „Slovencu“** pozivamo, da nam pokažejo eno samo pismo, ki ga je pisal po prevratu dr. Šusteršič v domovino v habsburžanskem smislu, ali pa naj nam javno povedo, kdo je od dr. Šusteršiča tako pismo prejel. Ce imate še količkaj poštenja, tedaj podprite vašo trditev z dokazom. Dostojne člane „Katoliškega tiskovnega društva“ pa prosimo, da zahtevajo isto od „Slovenca“, ker so sicer soodgovorni za eno laž in obrekovanje več. **Nemški listi o kancelarjevem govoru.**

+ **Veliki župan dr. Baltič vpokojen.** Današnje „Jutro“ poroča iz Belgrada od 7. t. m., da je bil podpisan ukaz, s katerim je vpokojen veliki župan za ljubljansko oblast dr. Vilko Baltič.

Inozemske vesti.

* **Rusko-latiška trgovska pogajanja.** Latiško zunanje ministrstvo je predlagalo ruskemu zastopniku v Rigi, da bi se pričela razpravljanja v svrhu sklenitve trgovske pogodbe in konzularne konvencije med Rusijo in Latiško. Zastopnik sovjetske Rusije je bil pooblaščen izjaviti latiški vladi, da je sovjetska vlada pripravljena začeti kar najprej s pogajanj in da predlaga Moskvo za kraj pogajanj.

* **Ameriški senat proti Hardingu.** Senat je z 49 proti 24 glasovom odklonil predlog, ki priporoča udeležbo Zedinjenih držav pri stalnem mednarodnem sodišču.

* **Sedeži šolskih nadzorništev za Julijsko Krajino.** Iz Rima javljajo, da je kralj podpisal odlok, s katerim se določajo sedeži šolskih nadzorništev za posamezne pokrajine. Za Julijsko Krajino sta določena dva sedeža, in sicer Trst kot sedež šolske-

ga nadzorništva za tržaško in istrsko pokrajino, ... Benetke pa kot sedež šolskega nadzorništva za goriško-videmsko pokrajino, ki se sedaj imenuje furlanska pokrajina. Vprašanje, kje naj ima sedež šolsko nadzorništvo za furlansko pokrajino, je zato zelo zanimivo, ker ne bo glavno šolsko nadzorništvo za furlansko pokrajino ne na Furlanskem, ne na Goriškem, ne v Vidmu in ne v Gorici, temveč v — Benetkah, torej izven furlanske pokrajine.

* **Obletnica De Amicisove smrti.** Dne 11. t. m. bo 15 let, odkar je umrl slavniti italijanski mladinski pisatelj Edmondo de Amicis, čigar glavno delo »Sree« (Cuore) je prevedeno tudi na slovensščino. Po naročilo italijanskega naučnega ministrstva se bo petnajstletnica po vseh šolah v Italiji primerno praznovala.

* **Dunaj demonstrira proti Židom.** V soboto 3. t. m. so imeli Židje zborovanje na rotovžu. Celih 14 dni so na vse pretege agitirali po časopisih in kričočih lepakih. Dunajčanje so bili

Domače vesti.

ogorčeni in so pripravili protidemonstracije. Celo popoldne je imela številna policija peš, na konjih in v avtomobilih posla z demonstranti. Demonstrantov se je zbralo nekaj desetisočev. Policijski kordon so dvakrat predrli. Bilo je 17 ranjenih in 99 aretiranih. Noben Žid ni bil varen, če se je pokazal na ulici. Po izvršenem zborovanju so se umaknili Židje na ono stran, kjer ni bilo demonstrantov, ki so v ogromni masi demonstrativno korakali okoli kordona, ki je zrinil demonstrante še za eno ulico dalje od rotovža.

* **Komunistični kongres na Dunaju.** Dne 3. t. m. se je vršil na Dunaju kongres avstrijskih komunistov. Kongresu so prisostvovali tudi delegati iz Jugoslavije, Švice in Nemčije, katerih imena pa se držijo tajno. V svojem govoru je naglašal jugoslovanski delegat, da za naše komuniste Avstrija ne velja samo kot obmejna država, temveč kot v svetovni vojni razkosano ekonomsko področje, kateremu pripada tudi Balkan. Buržoazija ni bila v stannu, da združi to v celoto, zato je naloga proletariata, da v ugodnem trenutku to izvrši. Borba za združenje je enotni cilj jugoslovanskega in avstrijskega delavstva.

* „Wiener Allgemeine Zeitung“ je izvedela, da se je o priliki navzočnosti češkoslovaškega poslanika dr. Krofite v češki trgovski zbornici na Dunaju govorilo tudi o valutni uniji med češkoslovaško republiko in drugimi srednjeevropskimi državami. Tudi predsednik Masaryk je baje jako vnet za govornik te ideje.

* **Atentat na mažarskega poslanca.** Kakor poročajo mažarski listi, je bil izvršen v Veliki Kaniži v njegovem stanovanju atentat na poslanca Georga Hegedusa, ki je ena izmed vodilnih osebnosti, probujajočih se Mažarov.

* **Odstop Horthyja.** Mažarski listi poročajo iz dobro informiranih krogov, da namerava državni upravnik Horthy odstopiti. Splošno prevladuje mnenje, da bi bil njegov odstop Mažarski samo v korist, ker bi se s tem zboljšal njen zunanji položaj.

* **Kaj namerava Mažarska.** Mažarska vlada je vpoklicala vse v inozemstvu bivajoče oficirje. Do sedaj se jih je v Budimpešti javilo 70. Razlog je do sedaj neznan.

* **Spori v uredništvu lista »Avanti«.** V soglasju s konzorcijem lista »Avanti«, je Seratti poklical udpuščene urednike nazaj, toda glavni urednik Nenni je izstopil iz konzorcija. Novega glavnega urednika določi strankino vodstvo in Serrati.

* **Fašisti v Trentinu.** Iz Inomosta poročajo o dogovoru med fašisti in Nemci na južnem Tirolskem. Oni del Tirolske, ki so ga Italijani priklopili okraju Cavalese, se vrne Tirolski. Nemci so dobili pravico ustanovljati zasebne šole. Sestavi se mešano nacionalno razsodišče. Največ je k sporazumu pripomogel Mussolinijev prijatelj Quariero, iz česar se sklepa, da je rimska vlada soglasna s sporazumom.

* „Tribuna“ poroča, da se bo tekom letošnjega leta ustanovila češkoslovaška Lloyd-družba z o. z. Družba bo najprvo kupila dva parnika in začela plovbo v Črnem morju. Matična luka bo Galac. Obenem bodo skušali sodelovati s češkoslovaško donavsko paroplovno družbo.

* **Potres.** „Reichenhaller Grenzbote“ poroča iz okraja Loferskega skalnatoga gorovja v bližini Pillerskega jezera (na tirolsko-salzburški meji) o silnih zemeljskih pretresih. Pred približno enim letom so se pojavili v tem okraju močni potresi, ki so vzbujali v znanstvenih krogih veliko pozornost, toda si jih do sedaj niso mogli razlagati. Domnevajo, da se vrše v notranjosti loferskega skalnatoga pogorja veliki udori, ki pretresajo vso okolico.

* **Pretep v berlinskem občinskem svetu.** Pri zasedanju občinskega sveta 2. t. m. so napadli socialistični svetniki poslalsko tribuno, ki je glasno aplaudirala proti socialističnemu govorniku. Razvil se je splošen pretep. Zbornico so izpraznili z oboroženo silo.

* **Nemško-francosko razsodišče.** Iz Berlina poročajo: Nemška vlada je protestirala proti postopanju Francozov z nemško-francoskim razsodiščem, iz katerega so svojevoljno izločili vse nemške člane in jih nadomestili z nevtralnimi.

— **Dr. Ivan Šusteršič,** načelnik Narodne ljudske stranke, sprejema stranke v običajnih uradnih urah v pisarni odvetnika dr. Ivana Benkoviča na Miklošičevi c. št. 6, I. nad. (poslopje Ljudske posojilnice).

— **Umrl** je danes zjutraj g. Ignacij Knafelc, nadpaznik v p. Pogreb bo jutri ob 4. popoldne iz Vrhovčeve ulice št. 9. N. v m. p.!

— **Uradna objava kandidatskih list.** »Uradni list« št. 23 priobčuje vse kandidatske liste za volitve v narodno skupščino, ki sta jih potrdila deželno sodišče v Ljubljani in okrožno sodišče v Mariboru. Potrjenih je bilo skupno 23 kandidatskih list in sicer za volivno okrožje Celje - Maribor 10, za volivno okrožje Ljubljana - Novo mesto 8 in za mesto Ljubljano s Spodnjo Šiško 5.

— **Umrla** je dne 6. t. m. v starosti 64 let gospa Apolonija Komar. Pogreb bo danes popoldne ob 4. uri iz mrtvašnice deželne bolnice. Naj v miru počiva!

— **Slovenski docent v Belgradu.** Za docenta na filozofski fakulteti belgrajskega vseučilišča je imenovan dr. Mirko Kos, dosedanji pomočnik bibliotekarja ljubljanske biblioteke.

— **Poštna zveza s Sušakom.** Dne 5. t. m. je bila vpostavljena poštna zveza s Sušakom ter uveden celokupni poštni brzojavni in telefonski promet. Brzojavno-telefonska postaja Sv. Ana je bila istodobno ukinjena.

— **Iz železniške službe.** Minister za promet je odredil, da ostane dosedanji šef inšpektorata drž. železnice v Ljubljani g. Rihard Negovetič še nadalje na svojem službenem mestu, novoimenovani šef inšpektorata g. Srečko Benedek pa je imenovan za člana državne nadzornovalne komisije pri Južni železnici.

— **Slikar Ivan Vavpotič na dvoru.** Iz Belgrada poročajo, da sta včeraj popoldne kralj in kraljica sprejela akad. slikarja Ivana Vavpotiča iz Ljubljane, ki ju je istočasno pričel slikati.

— **Kraljevič Gjorgje podaril invalidom milijon dinarjev.** Odvetnik Stevan Acimovič je včeraj, dne 7. t. m. po naročilu kraljeviča Gjorgja izročil Udruženju invalidov milijon dinarjev iz zapuščine blagopokojnega kralja Petra Osvoboditelja. Denar se bo uporabil za gradnjo invalidskega doma v Belgradu.

— **Skupščina društva zasebnih nameščencev,** sklicana za 25. t. m., je z ozirom na tekoča pogajanja glede pridružitve nadaljnjih organizacij preložena za mesec dni in se bo vršila v drugi polovici aprila t. l. Dan, kedaj se bo vršila skupščina, objavimo s popolnim dnevnim redom v prihodnji številki »Glasila«. — Osrednji odbor Društva zasebnih nameščencev.

— **Občni zbori strokovnih skupin Društva zasebnih nameščencev.** Za posamezne strokovne skupine DZN se tem potom sklicuje redne občne zборе in sicer: skupina trgovine in obrti dne 20. marca t. l. ob 8. uri zvečer v restavraciji »Novi svet« (Prešernova soba); skupina denarnih zavodov in zavarovalnic dne 21. marca t. l. ob 8. uri zvečer v restavraciji »Novi svet« (Prešernova soba); skupina industrije dne 22. marca t. l. ob 8. uri zvečer v restavraciji »Novi svet« (Pr. s.). Dnevni red vseh teh občnih zborov je sledeči: 1. Poročilo funkcionarjev; 2. Volitve odbora strokovne skupine; 3. Slučajnosti. Ako eden ali drugi občni zbor ob napovedani uri ne bi bil sklepčen, se vrši občni zbor pol ure kasneje z istim dnevnim redom, ki je sklepčen ob vsakem številu navzočih. — Sklicatelj.

— **Poskušen samomor.** Ana Zahorova, 23 letna žena ruskega častnika-invalida je izpila na svojem stanovanju v hotelu Lloyd 100 gr formalina v samomornem namenu. K temu dejanju jo je gnalo domotožje, ki izvira v prvi vrsti iz pomanjkanja in bede. Mlado ženo so prepeljali v bolnico in obstoja upanje, da se jo bo posrečilo rešiti smrti.

— **Poskušen samomor.** Josipina Prepeluh je bila že večkrat kaznovana zaradi vlačuganja. V nedeljo dne 4. t. m. je bila zopet aretirana, ravno ko je

bila v družbi z »zaročencem«, ki je ukradel svojemu prijatelju obleko in jo potem prodal. Zaročenec je še pravočasno pobegnil. Prepeluhova pa je morala s polic. agentom v zapore ljubljanske policije. Tu pa ji ni bilo nič kaj po volji in je zato sklenila, da napravi konec svojemu ničvrednemu življenju. Razbila je okno v zaporu, zdrobila steklo v praške, ga zmešala s cementnim prahom ter vse skupaj izpila. Ko ji je postalo slabo, je pričela klicati na pomoč. Na odredbo policij. zdravnika dr. Avramoviča so jo takoj pripeljali v bolnico, kjer so ji izpraznili želodec in jo potem spustili.

— **Krvav napad.** Anton Pustavrh in njegov stric Josip Vrenk, oba delavca iz Ljubljane, sta včeraj celo popoldne skupaj popivala po raznih gostilnah. Ko sta ga oba imela že precej pod kapo, sta se začela med sabo prepirati in pretepavati. Ko sta se pa vsega tega naveličala, sta odšla vsak svojo pot. Pustavrh pa ni hotel mirovati. Naredil je velik ovinek ter počakal svojega strica na Cesti na Loko. Ko je ta mirno mimo prišel, ga je Pustavrh zgrabil ter mu prerezal z britvijo vrat. Vrenkova rana sicer ni zelo nevarna, toda pomoči je moral iskati v bolnici.

— **Razne tatvine.** Hlapcu Jurju Gabrovcu v Konjicah je bilo ukradeno par čevljev, siva suknja in listnica s 100 kronskim bankovcem. Okradel ga je neki nepoznan prenočevalec, ki se je izdajal za živinskega trgovca. — V Sp. Šiški je bilo ukradeno elektrotehniku Al. Arharju kolo znamke »Kinta« vredno 6000 kron. — Izpred Figovčeve gostilne na Dun. ces. je odpeljal nekdo perici Ivani Anžič iz Bizovika ročni voziček, na katerem je bilo precej perila. Škoda znaša več 1000 kron. — Iz železniškega voza na državnem kolodvoru je bila ukradena 40 kg težka vreča sladkorja v vrednosti 3840 kron. — Iz hodnika hiše št. 3 v Metelkovi ulici je odnesel neznan berač par ženskih galoš v katerih je bil spravljen tudi večni ključ.

— **Okuženje v vagonu.** Inšpektorat državnih železnic nam pošilja: Da se prepreči ponatis dnevne novice »Slov. Naroda« z dne 4. III. pod napisom »Umrl na pegavici«, si dovoli inšpektorat drž. žel. v Ljubljani informirati objektivno sl. uredništvo v slučaju kaplana Kajdiža in temu sledečih izvajanj: Inšpektorat drž. železnic je prejel od višjega okr. fizika dr. Šavnika v Kranju ta-le brzojav: »Kaplan Kajdiž se je vozil 16. februarja po železnici v Ljubljano. Obolel je dne 21. II. Mnenje, da bi se bil inficiral na železnici, je samovoljno. Diagnoza pegavice do sedaj ni brezupna.« — Glede čistote po vagonih pripominjamo: Železniška uprava nima ingerence na osebno čistoto potujočega občinstva. V kolikor je to mogoče, jo izvaja n. pr. glede vojaštva. Dokler se ne dvigne splošna snažnost potnikov, hotelov in prenočišč, je nemogoče izključiti možnost nalezjenja in prenosa golazni. Tudi, če se postavijo zavodi za čiščenje in razkuževanje golazni za cele vagone — kot ga ima Sarajevo — bo okuženje še vedno mogoče. Glede higijene in čiščenja vagonov stori inšpektorat vse, kar je v njegovi moči. Manjka pa včasih nekaterih sredstev in predvsem pa zadostno število voz, vsled česar morajo biti le-ti vedno vpreženi in so intervali za temeljito čiščenje večkrat prekratki.

— **Čast komur čast!** Društvu stanovanjskih najemnikov v Ljubljani prihajajo v zadnjem času pogoste pritožbe o brezobzirnem in čezmernem povišanju najemnin, o oblastnostih, grožnjah in raznih trikih hišnih posestnikov, ki poizkušajo vživati ves pozemeljski raj na račun svojih najemnikov, katerih pretežna večina se trudi v potu svojega obraza dan in noč za svoje golo življenje. Nasprotno pa je prejel društvo od več strani tudi že lepa poročila, iz katerih se vidi, da je ohranila zlatega moloha obojujoča doba trpečemu človeštvu sicer malo, pa vendar še nekaj dobrosrčnih in nesebičnih prijateljev. Ti so seveda vsi izmed onih, kateri si svojega premoženja niso priveržili iz ljudske bede in ljudskih žaljev, ampak so si ga sami prislužili s trdim in vstrajnim delom.

Zato znajo sedanjo ljudsko bedo tudi vpoštevati. — Za vzgled uvidevnosti in vpoštevavanja današnjih mizernih časov, katere so zakrivali vsi prej kot stanovanjski najemniki, stavimo vsem brezobzirnim in brezsrčnim hišnim posestnikom in vsej javnosti danes tvrdo »Kmet & Comp.« v Ljubljani, Gosposvetska cesta št. 8, o kateri je dobilo društvo najemnikov sledeče poročilo: »Dasiravno stoji hiša na najlepšem kraju mesta, je najemnina zelo nizka in plačujejo stranke več za razsvetljavo, nego za čedna in udobna stanovanja. V stanovanjih so parketni podi, angleški klozeti, električna razsvetljava, prostorna podstrešja, lepe verande z velikimi širokimi okni in drvarnice. Stranka, ki ima v I. nadstropju stanovanje iz dveh velikih sob, kuhinje in verande, plača na leto kron 1800, druga stranka, ki ima v I. nadstropju štiri lepe sobe, predsobo, kuhinjo in verando, letnih kron 2400 najemnine, v drugem nadstropju pa plačajo stranke za enaka stanovanja še manj. Poleg teh nizkih najemnin pa da popravljati g. Kmet v svojem velikem človekoljubju vsa popravila pri vseh strankah. Tako je dal koncem leta 1922 prebarvati vsa zunanja in notranja okna, preslikati hišo in hodnike, nekaterim strankam pa vstaviti nove pode, vse na svoje stroške. Pri vsakokratnem povišanju najemnin, je bil g. Kmet gotovo zadnji s povišanjem in je to storil vedno šele nekaj mesecev po običajnem povišanju. Na zadnjo akcijo hišnih posestnikov glede enormnega povišanja najemnin se je izrazil g. Kmet, kar naj bi bilo posebno za vzgled vsem drugim, sledeče: »Imam v hiše same uradnike, ki s svojimi prejemki niti živeti ne morejo, zato jim tudi ne povišam najemnine.« Celo onim strankam, ki imajo podnajemnike ne poviša g. Kmet najemnine, ker uvidi, da je to življenska potreba stranke. Pri vsem tem pa je g. Kmet z vsemi strankami enako ljubezniv in dobrohoten in ni nikdar nobenega nasprotja zato pa bivajo stranke v tej hiši po desetletja. Ako bi bili vsi hišni posestniki enako človekoljubni in dobrohotni, ne bi bilo toliko gorja in žalosti glede stanovanjskih razmer, kot jih je v teh težkih časih, ampak bi vladala ljubezen in harmonija in medsebojno spoštovanje.« — Tako poročilo, kateremu pač ni treba komentarija, samo pove vse. Hišni posestniki, ki niso še popolnoma omamljeni od zatega teleta bodo dejanje navedene tvrdke odobraval, drugi bodo seveda nad njo godrnjali, najemniki pa bodo zavidali najemnike, ki so tako srečni, da pri njej stanujejo.

— **Črne koze v Mariboru.** V splošno bolnico v Mariboru je bil dne 5. t. m. sprejet neki bolnik, kateremu se je konstatiralo obolenje na črnih kozah. Z ozirom na veliko nevarnost razširjenja te bolezni, je zabranjen do preklica vsak obisk bolnikov v bolnici. Ustavljen je tudi odpust bolnikov. Sprejem bolnikov v bolnico je omejen samo za nujne slučaje.

— **Ustreljen iz zasede.** Posestnika sin Alojzij Velepč iz Zaboršta pri Kamniku se je vračal dne 2. t. m. zvečer od dela domov. Nekje na samem počitu naenkrat iz nekega grma dva strela, ki sta oba zadela Velepča in sicer eden v roko in eden v nogo. — Velepča so vsled težkih ran morali pripeljati v bolnico.

— **Jugoslavija zemlja srebra.** Neke češke novine so prinesle vest, da je pri nas produkcija srebra tako narastla, da zalagamo celo Srednjo Evropo. — Žalibog to danes še ni res. — Pri nas se nahaja srebro v galenitu, katerega imamo v Sloveniji, v Bosni, a največ v Srbiji in sicer okoli Kratova, celo do bulgarske meje. Da bi se eksploatirali rudniki racionalno, bi mogli zalagati ne le Srednjo Evropo, marveč celo Evropo z zlahkno kovino in idustrijskimi surovinami. Kako bi lahko rastla vrednost dinarja, če bi se zanimali pri nas nekoliko bolj za delo.

— **Radić Veličanstvo.** »Večerne Novosti« od 3. t. m. poročajo, da je o priliki zadnjega obiska »Hrv. težačke stranke« pri Radiću neki kmet stalno ogovarjal Radića z »Vaše Veličanstvo.« Radić je ta ogovor mirno poslušal in ni najmanjše ugovarjal.

— **Nov Protičev organ.** V Novem Sadu je pričel izhajati te dni novo Protičevo glasilo »Nova Srbija«.

Moj odgovor.

— Mesto direktorja pri poštnem čekovnem zavodu v Ljubljani je razpisalo Ministrstvo za pošto in brzojav. Prošnje naj se vložijo tekom 14 dni pri direkciji poštne hranilnice v Belgradu.

— **Vojaška imenovanja.** Za komandanta III. armijske oblasti v Skoplju je imenovan general Boža Terzić. Njegov prednik Ranta Grujić je imenovan za inspektorja pešadije. Kot pomočnik komandanta II. armade je pridružen general Matić, doslej pomočnik vojnega ministra. Za predsednika izpraševalne komisije je odrejen general Gijuro Dokić, bivši komandant Dravske divizije.

— **Potres v Zagrebu in Celju.** Dne 27. februarja so čutili v Zagrebu močan potresni sunek. Seizmografi so zaznamovali potresno središče v daljavi petdesetih kilometrov. Lahen sunek se je občutil v istem času tudi v Celju.

— **Cvetje za Italijo.** Preje je Italija pošljala v ostalo Evropo cvetje in zelenjavo. Te dni pa je mariborska tvrdka »Vrt« poslala cel vagon cvetja in zelenjave v Milan.

— **Umrljivost v naših glavnih mestih.** Po statističnih podatkih je umrljivost radi tuberkuloze znašala zadnjih 10 let v Belgradu 34.62%, v Zagrebu 24.09%, v Ljubljani pa 19.32%.

— **Utonili v Donavi.** V Bezdanu se je pred par dnevi vršil semenj, ki so ga obiskali mnogi okoličani. Preko Donave so se na čolnu podali tudi Apatinski obrtniki. Ko je bil čoln nekako v sredi Donave, je nastal nakrat velik vihar, ki je čoln prevrnil in so pri tem utonili trije potniki.

— **Imenovanje suplentov.** Iz Beograda javljajo, da je podpisal minister prosvete dne 5. t. m. ukaz o imenovanju srednješolskih suplentov v celi kraljevini.

— **Širjenje škrlatinke v Bosni.** V zadnjih tednih se je pričela v Sarajevu in okolici strahovito širiti škrlatinka. Doslej se je že ugotovilo več sto slučajev obolenja na tej bolezni, kateri je podleglo že veliko žrtev.

— **V pijanosti ubil svojo ženo.** Načelnik železniške postaje v Ladimirovcih Josip Selman je ubil s puško pred 3 meseci svojo lastno ženo, ki se je vračala iz Osjeka. Pretekli teden se je ubijalec zagovarjal radi svojega zločina pred ojsko poroto. Ker se je izgovarjal, da je storil svoje dejanje v pijanosti, je bil obsojen samo na 10 mesecev težke ječe.

— **Stavka v novosadski tvornici »Atlas«.** Uprava novosadske tvornice lesnih izdelkov »Atlas« je odpustila 23 svojih delavcev, češ da ti zanemarjajo svoje delo. Radi solidarnosti z svojimi kolegi je stopilo v štrajk 150 uslužbencev tovarne.

— **Nov ilustriran list.** V Belgradu je začel izhajati nov ilustriran tednik pod imenom „Ilustrovan svet“. Izdajatelj je Paranos, bivši lastnik „Beogradskega dnevnika“.

— **Umestna prepoved.** Ravnateljstva sarajevskih srednjih šol so izdale nenenkam prepoved, po kateri je učenkam prepovedano vsako spremstvo mladeničev. Prepoved je bila izdana radi tega, ker so šolske oblasti zapazile, da se deklice mnogo bolj brigajo za izprehode in zabave kot za šolski pouk.

— **Dolarska juha.** Policiji v Šibeniku je bil prijavljen neki natak na ladji »Bosna«, češ da goljufa goste in pod različnimi pretvezami izvablja od njih denar. V njegovi sobi v mestu je našla policija 50.000 italijanskih lir. Poleg tega je našel neki policist, ki je imel dober instinkt v kuhinji, v loncu kipeče juhe še 700 dolarjev. Ves denar je bil zaplenjen. Preiskava je dognala, da so zdravo valuto dali natakarju razni trgovci, da jo spravi v Trst.

— **Čevlje kupujte od domačih tovarnen** tvrdke Peter Kozina z zamko Peko, ker so isti priznane najboljši in najcenejši. Glavna zaloga na debelo in drobno Ljubljana, Breg št. 20, ter Aleksandrova cesta št. 1.

„Slovenec“ me je dne 9. februarja t. l. napadel in je med drugim trdil, da sem si kot predsednik kmetijske družbe za Slovenijo zase „rezerviral“ deset vagonov od družbe kupljenih 50 vagonov modre galice in da sem mogel izvesti to špekulacijo, sem zlorabil „družbeni kredit“. Tudi drugi listi „Slovenčevega“ kova so njegove laži in klevete še podležje izrabljali in neki štajerski list se je celo povspel do trditve, da sem vsled, seveda izkrivljenih „Slovenčevih“ trditvev škodljivec slovenskega vinarstva.

Proti uredniku „Slovenca“ sem že davno vložil tožbo radi prestopka varnosti časti ter je moja želja, da pride čimprej do sodne razprave, kjer mi bo dana prilika „Slovenčeve“ trditve na laž postaviti. Ker imenovani list ne čaka na izid sodne razprave, kar bi bilo dostojno, ampak celo svojo gonjo proti meni iz prozornih namenov nadaljuje, odgovarjam mu tu javno in po možnosti kratko in sicer ne za „Slovenčeve“ bralce, ampak edinole za pošteno javnost, ki naj spozna resnični dejanski položaj. Vseh svojih kart pa iz lahko umljivih razlogov ne odkrijem predno ne pride do sodne razprave.

Najprvo konstatiram nespodbito dejstvo, da sem jaz edini tisti, ki je iz revne in skoraj že mrtve kmetijske družbe z najnapornijim delom naredil eno najuglednejših in edino bogato med vsemi v bivši Avstriji, zato je danes še edina, ki je v stanu delovati. Družbeno premoženje je v papirnatih kronah do 25 milijonov kron vredno, kar je največ moja zasluga! Hvaležnost tistih, ki sem jim poskrbel s svojim trudopolnim delom nezasluzena bogata korita, se sedaj kaže v tem, da me oblegajo kot lačni volkovi in ker skušam preurediti slabo in nedisciplinirano delovanje družbenega povojnega delovanja in zopet narediti star red, se pa poslužuje največjih sredstev mi ukrasti dobro ime.

Toda k stvari!

Pričetkom meseca junija lanskega leta sem kupil kot družbeni predsednik obvezno za družbo 50 vagonov modre galice. Na seji glavnega odbora dne 14. junija l. l. se je pa na predlog gd. odbornika Brenčiča (iz Štajerskega) soglasno sklenilo kupiti le 40 vagonov. Jaz si vsled tega nisem zase v špekulacijske svrhe „rezerviral“ deset vagonov modre galice, ampak sem jih moral na svoj riziko prevzeti. Med rezerviranjem in med prevzemom iz sile na svoj riziko je pač velika razlika. Nekaj enakega se mi je pripetilo l. 1919., ko sem tudi moral prevzeti na svoj riziko 75 vagonov galice, dasi je takrat podpredsednik družbe (predsednika dr. Lampeta so namreč že poprej na prostiaški način spodili) s svojo besedo in podpisom kupčijo odobril. Celotakratno kupčijo, ki je v pričetku nekaj mesecev kazala na ogromno izgubo, sem izvršil s svojim kreditom glasečega na šest milijonov kron in ko so se meseca aprila l. 1919. razmere spremenile, imel sem dobička blizu enega milijona kron, ki ga pa nisem zase pridržal, ampak sem bil tako neumen, ga dati družbi. Kdo izmed Slovenčevih bi me posnema!?

Za v mesecu junijulanskega leta za družbo kupljenih 40 vagonov modre galice sem za družbo pravočasno zagotovil kredit v znesku šestnajstih milijonov in izrecno posebej zame pet milijonov kron. To bom črno na belem lu s pričami pred sodiščem dokazal. Vsled Plavšičeve devizne politike, ki je toliko gorja prizadela, je nekaj časa kazalo, da je ta od mene izvršena kupčija reugodna, ki sem jo toraj jaz zakrivil, zato pa nisem rok križem držal in je bilo vse napeljeno, kmetijsko družbo pred kako izgubo obvarovati. Lopovščin med tem časom ne pozabim. Kupčija z modro galico je ena najbolj pikantnih in v sedanjih razmerah tako rekoč gola valutna špekulacija. Pri sklepu kupčije sem se držal paritete na curiški borzi in edino merodajnih cen za baker v Londonu. Končno je moje domnevanje obveljalo, kajti sedaj se tudi na Zagrebški borzi drže curiške paritete, lu ko sem jaz kupil napominjano modro galico, je stala tona bakra v Londonu 60 angleških funtov in danes notira že 74 funtov. Svojih deset vagonov sem se prezgodal brez dobička znebil, ki sem jih z veliko izgubo na vse strani ponudil.

Danes je faktum, da sem edino jaz, oziroma kmetijska družba, v celi Jugoslaviji pravočasno kupila veliko množno modre galice in da bo družba zaslužila samo pri teh štirideset vagonih modre galice čistih dva in pol milijona kron, dasi družba galico oddajo svojim udom na drobno le po 44 kron kg, a hrvatsko-slavonsko gospodarsko društvo v Zagrebu po 64 kron! Za

kake nepravilnosti glede oddajne cene modre galice pri kmetijski družbi se ne smatram odgovornega, ker se ima vsako moje vmešavanje v notranje družbene zadeve v prid udov in družbe za šikano. Skupno delovati ali se zanašati na osebo, ki ni kos svoji nalogi ali celo se bori z boljševisko mentaliteto pa družbenemu predsedniku v prid družbe in njenih udov absolutno ni mogoče!

Družba in njene podružnice smejo prodajati gospodarske potrebščine edino-le svojim udom in družba ima, oziroma je imela ne 40, ampak 54 vagonov modre galice na razpolaganje, imela bi jo pa lahko več, če bi štajerski glavni odbornik ne plediral za nakup samo 40 vagonov. Ta množina (54 vagonov) je pa za družbene ude veliko preobilna in če so sedaj kateri udje po svoji krivdi, ali krivdi nedelavnih podružničnih odborov brez cene galice, se imajo zahvaliti podružnicama, ki delijo galico med neude in onim, ki z družbeno galico verizijo. Ko sem jaz vodil oddajo modre galice, se je to vršilo pod strogo kontrolo in le malokdo je imel priliko družbo prevariti. Kje je toraj iskati škodljivca slovenskih vinogradnikov, naj presodi glavni odbor, ki je sam izrecno sklenil kupiti samo le 40 vagonov, dočim jih je imela družba dejansko 54? Jaz gotovo nisem kriv, zato se ne ognem družbenemu predsedništvu, dokler ni zadeva razčiščena, kajti drugače bi se na videz sam pred svetom obsodil. Celo pa tega ne storim na ljubo znanim intrigantom, ki bi se radi na en ali drugi način okoristili ter družbeno premoženje razmetali, ki sem ga jaz po trudopolnem delu skupaj spravil. Sicer pa še eno vprašanje. Kmetijska družba ima skrbel edinole za svoje ude v Sloveniji in kdor hoče biti deležen njenih koristi, naj pristopi kot ud. Kje so pa letos vse tiste „Zveze“ in kmetijske korporacije, kat. rim je edin namen preskrbljevati gospodarske potrebščine in tedaj tudi modro galico? Je pač grozde prekislilo in manjka poguma in razuma.

V sezoni l. 1920./1921., ko ni bilo mene pri družbi, je ona skrajno nesrečno, lahko rečem iz neprevidnosti kupila popolnoma po nepotrebnem preveč in veliko predrago 100 vagonov, večinom malovredne, vrhutega stare in preperle galice. In kaj je bil konec? Ne glede na dejstvo, da menda do danes še ni plačanih 200.000 kron nekje na Ogrskem, ki se jih smatra za družbeni aktivum, je družba s to galico izgubila čistih 250.000 kron, katera izguba pa utegne biti dejansko še večja. To izgubo sem kril pričetkom leta 1922. z dokupljeno galico na kredit pod svojim imenom, ki je dala okroglo 300.000 kron dobička. Pa kaj to? Vsled te ponešrečene kupčije je morala družba na drugi strani po nepotrebnem žrtvovati dobra dva milijona kron, kar pa iz družbene bilance ni razvidno, kajti to izgubo znajo le tisti, ki družbene premoženjske razmere dobro poznajo.

Bodi izvestni gospodi enkrat za vselej povedano, da imam jaz kot zasebnik v Ljubljani pri denarnih zavodih več kot dovolj kredita, da mi ni treba izrabljati družbenega kredita, kar bi bilo ne le nedostopno, ampak naravnost kaznjivo. Kmetijska družba ima celo še večji kredit, če nosim jaz soodgovornost kakor v nasprotnem primeru.

Politika se je v družbo zanesla l. 1890. edino radi njenega blagovnega prometa in so nasprotniki vse sile napenjali ga ji odvzeti, a družbi, ki je bila takrat manj zasebna nego danes, sem znal vendarle vse spletke preprediti. Zadnja tozadevna akcija je bila podvzeta ob prevratu leta 1918., ko so nekateri mislili, da je takratna operetna vlada v Sloveniji res vsemogočna.

Pri tej priliki je zame izredno umestno citirati odstavek iz vloge z dne 21. aprila 1914 „Gospodarske zveze“, koji je bil takrat predsednik dr. Krek. Nekateri stavki dotičnega odstavka so naravnost preroški in se je prerokba že jela izpolnjevati in se bo tudi izpolnila, če družbeni glavni odbor ne bo pravočasno ukrenil stroge remedure. Omenjeni odstavek iz vloge „Gospodarske zveze“ na bivše c. kr. kmetijsko ministrstvo na Dunaju slove:

„Od zagovornikov komercialnega delovanja c. kr. kmetijske družbe se zlasti hvall njeno brezhibno poslovanje. Ne da bi se hotelo to oceno zmanjšati ali celo tajiti, dovolimo si vendar pripomniti, da vsled tega delovanja gotovo trpi pravi namen c. kr. kmetijske družbe, ker najodličnejša in kmetijsko najizobraznejša moč svojo silo, čas in trud izrablja za komercialno delovanje. Dalje ugotovimo, da je vse komercialno delovanje c. kr. kmetijske družbe edinole v rokah ravnatelja Gustava Pirca in da po njegovem eventualnem odhodu kake

druge za to sposobne osebe ne bo najti! Samoobsebi umevno je smatrati kot redko izjemo, da je v kmetijski teoriji visoko izobražen mož, ki je kmetijski potovalni učitelj, obenem za tako komercialno obratovanje sposoben. To dejstvo bi se, če se temu poprej ne odponore, takoj po odhodu ravnatelja Gustava Pirca pokazalo in zato je ne le v naš prid, temveč v prid družbi in njenih udov, da se komercialno delovanje, s katerim se je c. kr. kmetijska družba izjemno mogla pečati, prepusti kaki komercialni organizaciji.“

Gustav Pirc.

Dopisi.

d Kandidatu Brodarju in mislečim ljudem v prevdarek. — Izpod Grintovca nam pišejo: Kakor čujemo Vas, je shod v Velesovem preteklo nedeljo zelo skrbel. Čemu neki? Če za NLS in Šusteršiča ni v celi kranjski dekaniji več kot pet starih fajmoštrov, in ima kranjski dekan še te za neumne, čemu toliko shodov in na shodih toliko — farbe. Čemu farbate ljudi, da je dala belgrajska vlada Šusteršiču ob njegovem povratku na razpolago salonski voz? Zato, da morete reči: Glejte možje, podkupljen je. Vendar bi bili vprašali svojega župnika, kako se je takrat imenitno vozil z njim. Saj je bilo v listih, da mu je šel do Jesenic naproti. Pa ga niste vprašali. Zakaj ne? Zato, da niste izvedeli resnice. Resnica pa je, da sta se vozila v čisto navadnem vozu drugega razreda. Seveda potem bi ga ne bili mogli ljudem slikati kot bav-bava — srbskega podkupljenca. Tudi detektivi, ki so imeli paziti na njegovo osebno varnost, so le dokaz, da tudi vlada ve, kako podvajani so nekateri Vaši somišljeniki, ki so ga hoteli ubiti. Vi pa pravite: Vlada ga varuje — centralist je. Ali je to pošteno tako dolžiti koga? Pa o »Ljudskem Dnevniku« in »Tedniku« kar venomer gonite, da se vzdržujeta s Pašičevo podporo. V upravnistvo teh listov pa ne marate iti prepričati se o resnici. In še 100.000 nagrade bi dobili, ako je res, kar trdite. Če zase nočete takega denarja, pa bi ga darovali akademikom, katerim vlada podpore trga. Bi vsaj nekaj — srbskega denarja prišlo našim ljudem v prid. — Sicer pa tukajšnje ljudstvo vse te reči iz Domoljuba ve, saj ga imajo skoraj v vsaki hiši. Na shodih, na katerih prežvekujejo le Domoljubove in Slovenčeve laži, so prav nepotrebni. — G. Brodar! Mesto takih bajk bi zamogli povedati veliko zanimivejše stvari, ki so pa ob enem tudi resnične, n. pr. kaj je dolžnost poslancev in kaj ne. Letos na primer silno primanjkuje krme. Vlada ne stori skoraj nič, da bi pomagala, pa se ljudje obračajo na poslance. — Vi pa pravite: Jaz nisem zato poslanec, da bi kmetom za klajo skrbel. To je res naziranje, vredno načelnika Kmetijske zveze. Imate pa čisto prav. Vi ste torej zato, da Vas kmetje volijo. Kmetje pa zato, da Vas po volitvah pri miru pustijo. Pomagajo naj si pa sami, kakor vedo in znajo. — Mi Vam prav privoščimo, da boste izvoljeni. Sebi pa tudi. Ker manj, kot dosedaj ne bomo imeli od svojega poslanca. — Izkušen mož je namreč rekel: Če bo Brodar vozil tako počasi avtonomijo, kot dobavlja klajo, jo še dolgo ne bomo imeli. Namreč ne klaje in ne avtonomije.

d Dr. Brejcu v spomin! Duhovnik iz dežele piše: Ko sem imel kot zadržugar opravka s tedanjim predsednikom dr. Brejcem, me niti sprejeti ni hotel, milostno sem smel izraziti svojo prošnjo njegovemu tajniku. — Ko sem imel drugič opravka pri vladi, je dr. Brejce že odfrčal, njegov naslednik dr. Zerjav pa me je sprejel in vljudno ustregel moji želji. — Pa se še upa širokoustiti po shodih dr. Brejce, ki je kot predsednik toliko zavozil.

Naročajte
»LJUDSKI DNEVNIK«!

Skrinjica ljudske stranke
(NLS) za Kranjsko je
trotja — 3.

Kultura.

k Koralni napevi za oltarje. Vel. tedna, priredil Vinko Lovšin, šamozaložba, Ljubljana 1923, II. natis. Naroča se v trgovini Kat. tisk. društva (H. Ničman), Cena 10 D s. poštno 1.50 Din več. Vsled vednega povpraševanja je izdal prireditelj nov natis izvalčka iz velikega oficija po najnovejših tradicionalnih izdajah gregorijanskega korala. Izdajo sta pregledala prvotno g. kantonik dr. iKnovec, sedaj pa g. St. Premrl in potrdil kot manuskript škofijski ordinarijat. Ker je čas do Vel. noči zelo kratak in številno izvodov omejeno, zato naj se gg. podvizajo, da takoj naroče v omenjeni trgovini. O. N.

k Proslava skladatelja Viktorja Parme. V soboto zvečer 3. t. m. je proslavilo mariborsko Narodno gledališče štiridesetletnico umetniškega delovanja Viktorja Parme. Proslave se je udeležil skladatelj s svojo družino v krasno ozaljšani častni loži v parterju. Pred uprizoritvijo njegovega „Urha, grofa celjskega“ se je vršila na odru slovesna poklonitev raznih kulturnih društev slavljenca. Aranžma je prav spretno vodil ravnatelj Andra Mitrovič. Kot zastopnik oddelka za prosveto je čestital jubilarju dr. Fr. Vidic iz Ljubljane ter mu nato pripel red Sv. Save. Nadalje so še čestitali: intendant dr. Brenčič, gled. ravnatelj gospod Bratina ter zastopniki mnogih mariborskih kulturnih društev. Hrvatska Stedionica je skupno z drugimi zavodi nabrala jubilarju častno darilo 80.000 K. Skladatelj Parma je sprejel ob priliki svojega 40letnega umetniškega jubileja čestitke vseh jugoslovenskih gledališč. Čestitalo mu je tudi praško gledališče. Viktor Parma se je zahvalil v kratkem nagovoru za lepo proslavo. Njegova posebna zahvala je veljala članom mariborskega Narodnega gledališča, predvsem g. Mitroviču kot aranžerju jubileja. Nato je bila vprizorjena slavljenčeva prva opera „Urh, grof celjski“. Premijera te opere se je vršila 15. februarja l. 1895. v Narodnem gledališču v Ljubljani. Takoj po prvem dejanju je občinstvo viharno klicalo jubilarja na oder ter ga obsipalo s cvetjem. Tudi mi želimo skladatelju Parmi mnogo srečnih in brezskrbnih let.

k Mednarodne komorno-glasbene prireditve v Solnogradu se bodo vršile letos v avgustu. Udeležje se jih Anglija, Francija, Švica, Nemčija, Amerika, Avstrija in Češkoslovaška. Izpeljali bodo prireditve na željo Londonske Mednarodne družbe za novo glasbo: H. Damisch, Pavel Stefan, E. Welesz in R. Réti.

Narodno gledališče.

DRAMA.

Četrtek, 8. marca: Othello. Izven.
Petek, 9. marca: zaprto.
Sobota, 10. marca: Jenufa. Red B.

OPERA.

Četrtek, 8. marca: Tosca. Red E.
Petek, 9. marca: Vrag in Katra. Red C.
Sobota, 10. marca: Othello. Izven.

Izpred sodišča.

POROTNE OBRAVNAVE.

Kot prva porotna obravnava bi se morala vršiti v ponedeljek 5. marca proti I. Slejku, ki je bil že svoječasno obsojen na smrt. Stol sedmorice v Zagrebu pa je odredil ponovno obravnavo, ki se pa ni vršila, ker ni prišla niti ena priča iz zasednega ozemlja. Priče baje niso dobile potnih izkaznic. Obravnavo so morali seveda odgovoriti na nedoločen čas. — Včeraj v torek pa se je vršila obravnava proti Rudolfu Pibrovcu iz Kroke, ki ga je obtožilo državno pravdnštvo hudodelstva poneverbe. Mož je nastopal kot zastopnik raznih tvrdk, katere je opeharil na ta način, da je zahteval in dobival od njih predujme za nakup blaga pod pretvezo, da nalaga blago in ga odpošilja in da rabi denar za nakupino. Vsa njegova pismena in brzojavna obvestila o nakupu in nalaganju blaga pa so bila neresnična. Mož je denar sprejemal, nakupil pa ni ničesar, marveč je le nastopal kot kupovalec, imenuito živel, kot veletrgovec izrabljaj kredit, kupil in poslal pa ni ničesar, razun nekaj lažnjivih poročil in goljufovih brzojavk, s katerimi je zahteval denar. Dirigiral je razne vagona v Oasjek, Ptuj itd., označil svojemu gospodarju celo številke vagonov (seve-

da izmišljene) in zahteval vedno nove vsote denarja. Da si bolj utrdi kredit pri svojem gospodarju, je poslal nekoč celo 5000 kron nazaj, češ da denarja ne potrebuje. Pri tem pa je sprejemal visoke vsote in z njimi prav kavališko razpolagal v prid raznih izvoščekov, gostilničarjev in lahkovernih žensk. Njegov gospodar pa je dobival mesto vagonov ljubja in less vedno le nove zahteve, da naj mu pošlje denar, češ da gre trgovina izborna in da ima na razpolago ca 60 vagonov blaga. — Na podlagi tega je omenil drž. pravdnik, da ni ničesar kupil, pa vedno klop pred poroto in po dolgi mučni obravnavi v dveletno ječo. — Včeraj se je vršila cel dan zanimiva obravnava proti bratoma Ivanu in Albertu Besednjak zaradi znanu afere s ponorejenimi italijanskimi čeki. Obtožena sta bila v zvezi s Karlom Šmucem, ki pa je pobegnul, prodala dne 26. X. 1922 štiri ponarejene čeke laške komercialne banke v Genovi in sicer za 20.000, 50.000 in dva po 40.000 lir. Čeke sta kupila laški trgovec Domenik Morali in ravnatelj menjalnice Milan Stubelj v Ljubljani. Prvi je oškodovan za 715.000, drugi pa za 812.000 kron. Blanketi so bili ukradeni v tiskarni Dino Coen v Milanu, kako pa so prišli na ljubljanski trg, bi vedel povedati edinole pobegli Šmuc. Ivan Besednjak je hotel pobegniti s colim zneskom in bržkotne opehariti še oba tovariša, prijeli pa so ga na carinarnici na Rakeku, kjer so mu zaplenili denar in ga zaprli. Oba obtožena, ki sta v preskavi že marsikaj priznala, odločno odklanjata krivdo in dolžita kot edinega kriveca odsotnega Šmuca. Šmuc je na begu prodal v Novem mestu še peti ček za 621.000 kron, kar mu je omogočilo beg. V svrhu izpeljave načrta so ponaredili za Ivana Besednjaka potni list na ime Domenico d' Agostino, ki je nastopal kot laški trgovec, ki je namenjen iti v Bosno po slive. Ivan Besednjak je poskusil med vožnjo podkupiti carinika Slavka Rudeža in fin. Martina Popolavca, katerima je ponujal res jako zapeljivo podkupnino. Obravnava razgrinja tisto živahno verižništvo, ki se je vršilo takrat po mestu in so se zbirali glavni verižniki v Slonovi kavarni. Celo dopoldansko obravnavo so zaslišali obtožena, ki kot omenjeno, ne priznata ničesar, pač pa se zagovarja véasih precej nerodno. — Pri zaslišanju na popoldanski obravnavi so bile navzoče razne priče, ki so pojasnjevale kako se je cela zadeva izvršila. Trpin nam je povedal, kako je prodajal čeke v raznih bankah in zaslužil pri tem 147.000 kron, kar znači res lep zaslužek, katerega pa je, ko je ugotovil, da je služil sleparjema, zopet vrnil. Ravnatelj Milan Stubelj, ki pojasni, da on ni kupil čeka, marveč le posredoval nakup, potrdi kot ostali svedoki in veččaki, da je smatral čeke za dobre in pristne. Isto prizna tudi ravnatelj podružnice trgovske banke v Novem mestu, kateremu je prodal Šmuc že na begu tudi en ček za 650.000 kron. Nepristnost čekov je ugotovila še le brzojavka ženevske banke, ki je brzojavila, da so čeki nepravilni in da naj se donosec zapre. Carinski uradnik Stanko Rudeš pripoveduje, kako se je Besednjak vsled nerodnega vedenja osumil, kako ga je hotel podkupiti in da je zaplenila carinarna 344.800 dinarjev. Prebrana so bila tudi pisma, katera je pisal Albert svojemu bratu Ivanu in v katerih ga ta roti, da naj pazi, da se ne zagovori. Po kratkem jednatem govoru državnega pravdnika, ki predlaga obsodbo in po dolgih govorih obeh zagovornikov je stavilo sodišče porotnikom 7 vprašanj in sicer glede goljufije, poizkusa podkupa in glede lažnjivega priglasa. Porotniki so proti splošnemu pričakovanju zanikali soglasno vsa vprašanja, razun enega glede napačne prijave v prenočišču. Za ta prestopek je dobil 24 ur, ki pa jih je že davno prestal in tako sta bila oba obtožena prosta.

Naša skrinjica (NLS) v volivnem okrožju Ljubljana—Novomesto (dežela) je tretja — 3.

Gospodarstvo.

g Carinsko pregledovanje pri potnikih. Na predlog prometnega ministarstva je odločil finančni minister, ko je zaslišal carinski svet, in na podlagi člena 273 carinskega zakona sledeče: 1. Da se vrši pregled ročne prtljage potnikov, ki prihajajo v internacionalnih brzovlakih iz inozemstva ali v inozemstvo gredo, in onih potnikov, ki potujejo skozi našo državo v direktnih vozovih ali v direktnih vozovih v našo kraljevino pridejo, poslej v vagonih, tako da potnikom ni treba več zapustiti vagona in iti na carinsko pregledovalnico. 2. Potniki, ki nosijo s seboj v ročni prtljagi carini podvrženo blago in oni, ki se morajo po členu 142 carinskega zakona podvreči carinskemu pregledu, so dolžni vagon zapustiti in iti na carinsko pregledovalnico. 3. Drugi potniki, ki se ne vozijo v direktnih vagonih, morajo prinesiti blago na carinsko pregledovalnico. 4. Isto velja za potnike, ki bodo zasačeni v direktnih vagonih brez direktne vozovnice. V nasprotnem slučaju nosi odgovornost železnica po čl. 182 carinskega zakona. 5. V svrhu popolnega carinskega nadzorstva nad temi vlaki bodo razen pregleda na omejenih carinarnah tudi carinski organi finančne kontrole, 1 uradnik in 2 poduradnika, vlak spremljali. Njihova naloga bo, dovršiti v vlaku med potovanjem carinski pregled, v kolikor se to še ni izvršilo pri mejni carini, in po potrebi pregledati vlakovno garnituro (vagine, lokomotive, prtljažni voz itd.). 6. Na isti način je treba pregledati tudi prtljago potnikov, ki naše ozemlje zapuščajo. 7. Z blagom, ki bo pri carinskem pregledu najdeno v vlaku, pa ga ni smatrati kot potno prtljago, je ravnati kot s potno prtljago, in s potnim blagom, ki predstavlja vrednost nad 2000 Din kot z drugim uvoznim blagom. To velja tudi za blago in prtljago tranzitnih potnikov. 8. V direktnih vagonih lokalni potniki ne morejo potovati.

g Dohodki svilarstva. Državne tovarne svile v Pančevu in Novem Sadu so imele l. 1922 15.000.000 dinarjev dohodkov.

Prispevajate v naše sklade!

g Avstrijska konferenca v Budimpešti. Avstrijski delegati so se včeraj sestali z zastopniki Ogrske h konferencij, pri kateri so se dogovarjali o važnih, obeh držav tičočih se deviznih vprašanjih. Udeležila sta se je tudi predsednik dr. Reich in guverner Popovič. Vsa vprašanja so bila povoljno rešena.

BORZA.

Zagreb, 7. marca. (Izv.) Devize: Dunaj 0.1385—0.1415, Berlin 0.45—0.46, Budimpešta 3.20, Bukarešta 48, Milan 485—497, London 455—478, Pariz 590—605, Newyork 89—99, Praga 295—298, Švica 1880—1900. Valute: dolar 98, avstr. krone 0.131, mažarske krone 3.15, lire 470.

Curib, 7. marca. (Izv.) Berlin 0.0255, Newyork 535.75, London 25.17, Pariz 32.50, Milan 25.62, Praga 17.95, Budimpešta 0.175, Bukarešta 2.50, Belgrad 5.65, Sofija 3.10, Varšava 0.0120, Dunaj 0.0075, avstrijske žigosane krone 0.0075.

DANAŠNJA PREDBORZA.

Zagreb, 8. marca. (Izv.) 1 dolar 97 do 99 Din, 1 funt šterlingov 1885 Din, 100 francskih frankov 615 Din, 100 mark 0.50 Din, 100 avstr. kron 0.13¼, 100 č. sl. kron 305 Din, 100 lir ital. 485 Din, 100 ogrskih kron

LISTNICA UREDNIŠTVA.

— G. France Žužek, tajnik I. delavskega konzumnega društva v Ljubljani, Kongresni trg 2. V odgovor na Vaše dopise izjavljamo, da se ne spuščamo v predpustne šale in samo ugotavljamo, da niste doprinesli nobenega dokaza. Če imate kaj pozitivnih dokazov, jih predložite, na kar bomo govorili dalje. Razpisana nagrada Vam ne uide. Še večji bo pa politični kapital, ki ga boste iz tega kovali. O kakem deponiranju ni bilo govora, pač pa smo razpisali nagrado za slučaj, da nam kdo doprinese pozitivne dokaze. Vaše dopise pa smatramo le kot navadna sramotnja, ki pravzaprav ne zaslužijo odgovora. Čakamo pa pozitivnih dokazov. — Uredništvo.

Izdaja konzorcij »Ljudskega dnevnika.«

— Odgovorni urednik Fr. Jereb. —

Tisk J. Blaanike nasl. v Ljubljani.

Globoko potrti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem globoko pretresujočo vest, da je naš iskreno ljubljani, nepozabni oče, stari oče, tast, brat, svak in stric, gospod

Ignacij Knafelc

nadpaznik v pok.

danes v četrtek, dne 8. marca ob 7. uri zjutraj, po kratki mučni bolezni, previden s sv. zakramenti, v starosti 72 let mirno v Gospodu zaspal.

Odšel je za svojo soprogo po komaj šestmesečni dobi, katero je tako zelo ljubil.

Pogreb se vrši v petek, 9. marca ob 4. uri pop. iz hiše žalosti Vrhovčeva ul. št. 9 na pokopališče k sv. Križu. Sv. maše zadušnice se bodo brale v več cerkvah.

Priporočamo ga v pobožno molitev!

Ljubljana, dne 8. marca 1923.

Žalujoče rodbine:

Knafelc, Kocian, Kinkelj, Schiller.